ELEANOR SHARPSTON
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA

Az ismertetés napja: 2008. szeptember 18. [1]

1. A gabonafélékre vonatkozó közösségi export-visszatérítés eltérő ráták szerint nyújtható. A jelen ügyben alkalmazandó rendelkezések értelmében a Svájcba és Liechtensteinbe irányuló rozsexport után nem nyújtottak export-visszatérítést, míg az összes többi harmadik országba irányuló export után járt a visszatérítés.

2. Tekintettel arra, hogy Liechtensteinbe és Svájcba nem lehet tengeri úton árukat kivinni, a közösségi jogszabályok a harmadik országokra alkalmazandó visszatérítési rátára való jogosultság megállapítása érdekében a rendeltetési helyen elvégzett vámalakiságok igazolása helyett bizonyos esetekben elfogadják a tengeri úton történő kivitel igazolását.

3. Kevésbé egyértelmű azonban, hogy mindemellett szükség van-e a végső rendeltetési helyig történő szállításra vonatkozó fuvarokmányok benyújtására is.

4. A Finanzgericht Hamburgtól (Németország) érkezett előzetes döntéshozatali kérelem olyan exportőrre vonatkozik, aki a tengeri úton történő kivitelt igazolni tudja egy Közösségen kívüli kikötőig, azonban az oroszországi végső rendeltetési helyre történő szárazföldi szállítást már nem.

Jogi háttér

Az export-visszatérítés meghatározása

5. Az 1766/92 tanácsi rendelet [2] 1., 13. és 23. cikke értelmében a harmadik országokba irányuló gabonaexport utáni visszatérítéseket időszakosan (legalább havonta egyszer) rendeletben és/vagy rendszeres időközönként pályázati felhívásban kell rögzíteni. Ezek célja, hogy adott esetben kompenzációt nyújtsanak a közösségi áraknál alacsonyabb világpiaci árak miatt.

1 – Eredeti nyelv: angol.

2 – A gabonafélék piacának közös szervezéséről szóló, 1992. június 30-i 1766/92/EGK tanácsi rendelet (HL L 181., 21. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 12. kötet, 324. o.).

6. Az 1758/1999 rendelet [3] jelen ügy szempontjából releváns része a rozs harmadik országokba irányuló exportjára adható visszatérítésre vonatkozó pályázati felhívást bocsátott ki. A fenti rendelet 4. cikkének (1) bekezdése értelmében az exportengedélyek az ajánlat benyújtásának napján kiadottnak számítanak. Az 1851/1999 rendelet [4] az 1999. augusztus 20. és 26. között meghirdetett pályázatok esetében a visszatérítés maximális összegét tonnánkénti 66,25 euróban rögzítette. Az ugyanezen időszakra vonatkozó rendszeres időközönkénti rögzítést az 1816/1999 [5] rendelet tartalmazta, amelynek melléklete szerint nem jár visszatérítés az „összes harmadik országba" irányuló rozs (termékkód: 1002 00 00 9000) után.

Horizontális végrehajtási szabályok

7. A mezőgazdasági termékek után járó export-visszatérítési rendszert 1999-ig a 3665/87 [6] rendelet szabályozta. E rendelet 18. cikke tartalmazta – többek közt – az exportőrök által a visszatérítés érdekében benyújtandó dokumentumokra vonatkozó szabályokat.

8. A 3665/87 rendeletet 1999. július 1-jei hatállyal hatályon kívül helyezte, és annak helyébe lépett a 800/1999 [7] rendelet, amely 54. cikkének (2) bekezdése értelmében a közösségi jogszabályokban a 3665/87 rendeletre, vagy annak meghatározott cikkeire történő hivatkozásokat úgy kell értelmezni, mint a 800/1999 rendeletre, illetve ennek megfelelő cikkeire történő hivatkozást, a mellékletben található megfelelőségi táblázat szerint. A megfelelőségi táblázat szerint a 800/1999 rendelet 16. cikke a 3665/87 rendelet 18. cikkének felel meg.

9. A 800/1999 rendelet alábbi preambulumbekezdései segítséget nyújtanak az alkalmazandó szabályok megértésében:

„(2) […] mivel a Tanács által megállapított általános szabályok úgy rendelkeznek, hogy a termékek Közösségből való kivitele megtörténtének igazolása esetén visszatérítést kell fizetni; […] a visszatérítésre való jogosultság akkor keletkezik, amikor a termékek elhagyták a Közösség piacát, amennyiben minden harmadik országra egységes visszatérítési ráta vonatkozik; […], ha a visszatérítési ráta a termékek rendeltetési helyétől függően eltér, a visszatérítésre való jogosultság a harmadik országba történő behozataltól függ;

3 – A rozs harmadik országokba történő kivitelével kapcsolatos export-visszatérítésre vonatkozó pályázati felhívás kibocsátásáról szóló, 1999. augusztus 9-i 1758/1999/EK bizottsági rendelet (HL 1999. L. 210., 3. o.).

4 – Az 1758/1999/EK rendelettel meghirdetett pályázati eljárás keretében a rozs exportjára adható maximális visszatérítés rögzítéséről szóló, 1999. augusztus 26-i 1851/1999/EK bizottsági rendelet (HL 1999. L 226., 20. o.).

5 – A gabonafélék, a lisztek és a búzából vagy rozsból készült dara és durva őrlemény exportjára alkalmazandó visszatérítések rögzítéséről szóló, 1999. augusztus 19-i 1816/1999/EK bizottsági rendelet (HL 1999. L 220., 22. o.).

6 – A mezőgazdasági termékek után járó export-visszatérítési rendszer alkalmazása közös részletes szabályainak megállapításáról szóló, 1987. november 27-i 3665/87/EGK bizottsági rendelet (HL 1987. L 351., 1. o.).

7 – A mezőgazdasági termékek után járó export-visszatérítési rendszer alkalmazása közös részletes szabályainak megállapításáról szóló, 1999. április 15-i 800/1999/EK bizottsági rendelet (HL 1999. L 102., 11. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 25. kötet, 129. o.).

[…]

biztosítékot nyújtanak arra, hogy az exportált termékek megérkeztek rendeltetési helyükre, eközben a lehető legkisebb mértékben akadályozva a kereskedelmet;

(15) […] amikor a visszatérítési ráta a termék rendeltetési helyének függvényében változik, rendelkezni kell annak ellenőrzéséről, hogy a terméket abba a harmadik országba vagy országokba importálták, amelyre a visszatérítést rögzítették; […] ez az intézkedés nehézség nélkül enyhíthető az olyan kivitelek tekintetében, amelyeknél a szóban forgó visszatérítés kis összegű, és az ügylet megfelelő biztosítékot nyújt arra, hogy a szóban forgó termékek megérkeznek a rendeltetési helyükre; […] a rendelkezés célja az igazolás előterjesztésével járó adminisztratív munka egyszerűbbé tétele;

[…]”

10. A 800/1999 rendelet II. címének 1. fejezete a harmadik országokba irányuló kivitel utáni visszatérítésre való jogosultságra vonatkozik. Az 1. szakasz (3–13. cikk) az általános rendelkezéseket tartalmazza.

[…]

11. A 3. cikk értelmében „visszatérítésre való jogosultság keletkezik:

(17) […] amikor az exportált termékek rendeltetési helyétől függően a visszatérítési ráta eltérő, igazolni kell, hogy az adott termék valamely harmadik országba való importja megtörtént; […] a behozatali vámalakiságok elvégzése elsősorban az annak érdekében alkalmazandó behozatali vámok megfizetéséből áll, hogy a terméket az adott harmadik országban értékesíteni lehessen; […] az importáló harmadik országokban fennálló helyzetek sokféleségére tekintettel, tanácsos az olyan behozatali vámokmányok bemutatását elfogadni, amelyek

– a Közösség vámterületének elhagyásakor, amikor egységes visszatérítési ráta vonatkozik az összes harmadik országra,

– valamely meghatározott harmadik országba történő importáláskor, amikor differenciált visszatérítés vonatkozik az említett harmadik országra.”

12. A 7. cikk (1) bekezdésének első albekezdése értelmében: „A 14. és a 20. cikk sérelme nélkül, a visszatérítés kifizetése annak igazolásától függ, hogy az elfogadott kiviteli nyilatkozatok hatálya alá tartozó termékek változatlan állapotban, az elfogadástól számított 60 napon belül elhagyták-e a Közösség vámterületét.”

13. A 9. cikk lefekteti a tengeri úton ((1) bekezdés), a szárazföldi, belföldi vízi úton vagy vasúton ((2) bekezdés), illetve a légi úton ((3) bekezdés) történő kivitel esetén benyújtandó okmányokra vonatkozó különös rendelkezéseket. Ezek lényegében annak igazolására vonatkoznak, hogy a termékek elhagyták a Közösség vámterületét. Az (1) bekezdés b) pontja és a (2) bekezdés b) pontja alapján ennek igazolása érdekében szükség van azokra a szállítási okmányokra, amelyek a termékeket abba a harmadik országba történő megérkezésükig kísérik, ahol azok kirakodásra kerülnek; míg a (3) bekezdés a) pontja a légi úton történő kivitel esetén a Közösség vámterületén kívüli végső rendeltetési helyet meghatározó szállítási okmányokat ír elő. A tengeri úton történő kivitel esetén a 9. cikk (1) bekezdésének c) pontja az (1) bekezdés b) pontjában megállapított feltételek alternatívájaként lehetővé teszi, hogy a kilépés helye szerinti tagállam előírja, hogy azt a nemzeti okmányt, amely igazolja, hogy a termékek elhagyták a Közösség vámterületét, csak az olyan szállítási okmány bemutatásakor kell záradékkal ellátni, amely „a Közösség vámterületén kívüli végső rendeltetési helyet határoz meg”.

14. A 10. cikk az egyszerűsített eljárásra vonatkozik, és a Közösség vámterületének „elhagyására” vagy az onnan történő „kilépésre” összpontosít.

15. A 2. szakasz (14–19. cikk) a differenciált visszatérítésekre vonatkozik.

16. A 14. cikk (1) bekezdése értelmében „ahol a rendeltetési hely szerint változik a visszatérítési ráta, a visszatérítést a 15. és 16. cikkekben megállapított további feltételek szerint kell kifizetni.”

17. A 15. cikk (1) bekezdése előírja, hogy a termékeket „a kiviteli nyilatkozat elfogadásának napjától számított 12 hónapon belül, változatlan állapotban importálni kell abba a harmadik országba vagy azon harmadik országok valamelyikébe, amelyre a visszatérítés vonatkozik”. A 15. cikk (2) bekezdése a „változatlan állapot” tekintetében nyújt iránymutatást. A 15. cikk (3) bekezdése szerint egy termék akkor tekinthető importáltnak, „ha a behozatali vámalakiságokat elvégezték, különösen azokat, amelyek a harmadik országban a behozatali vám beszedésére vonatkoznak”. A 15. cikk (4) bekezdése alapján a visszatérítés differenciált része a termékek azon tömege után

fizethető ki, amely a harmadik országban a behozatali vámalakiságokon keresztülment, figyelmen kívül hagyva a szállítás folyamán természetes oknál fogva bekövetkezett változásokat.

18. A 16. cikk (1) bekezdése értelmében a behozatali vámalakiságok elvégzésének megtörténtét általában a vámokmány, vagy a kirakodási és importigazolással kell igazolni. A 16. cikk (2) bekezdése szerint, ha a fenti okmányok beszerzése nem lehetséges, más meghatározott okmányok is elfogadhatók (ideértve a nemzetközi ellenőrző és felügyelő szerv által jóváhagyott igazolásokat). A 16. cikk (3) bekezdése értelmében: „Az exportőrnek minden esetben be kell mutatnia a fuvarokmány másolatát vagy fénymásolatát."[8] A 16. cikk (4) bekezdése alapján egyes később meghatározandó esetekben a Bizottság úgy rendelkezhet, hogy a kivitelt „valamely meghatározott okmánnyal vagy egyéb módon" lehet igazolni. A 16. cikk (5) bekezdése a nemzetközi ellenőrző és felügyelő szervek elismerésére vonatkozó minimális követelményeket sorolja fel.

19. A 17. cikk értelmében „[a] tagállamok mentesíthetik az exportőröket a 16. cikkben előírt fuvarokmányokon kívüli, egyéb igazolások bemutatása alól, amennyiben az exportügylet megfelelő biztosítékot nyújt a kiviteli nyilatkozatban foglalt azon termékek rendeltetési helyre történő megérkezésére, amelyek olyan visszatérítésre jogosítanak, amelyek változó összetevője nem haladja meg" – bizonyos körülményektől függően – az 1200 eurót, illetve a 6000 eurót.

20. A 3. szakasz (20. cikk) a Közösség pénzügyi érdekeinek védelmét szolgáló különleges intézkedésekre vonatkozik. A 20. cikk (1) bekezdésének releváns része lényegében előírja, hogy amennyiben komoly kétség merül fel a termék tényleges rendeltetési helyét illetően, illetve alapos gyanú merül fel, hogy a termék vámmentesen vagy csökkentett behozatali vámtétel mellett újrabehozatalra kerül a Közösségbe, a visszatérítést csak akkor lehet kifizetni, ha a termék elhagyta a Közösség vámterületét, és a differenciált visszatérítés esetében a terméket változatlan állapotban meghatározott harmadik országba importálták a kiviteli nyilatkozat elfogadásának napjától számított 12 hónapon belül. „Ezen túlmenően, a tagállamok illetékes hatóságai további igazolást igényelhetnek minden visszatérítés tekintetében, amellyel számukra kielégítő módon igazolható, hogy a termék ténylegesen piacra került az importáló harmadik országban, vagy jelentős feldolgozáson vagy megmunkáláson ment keresztül […]."

8 – Az említett pont különböző nyelvi változatai közül egyedül a német kezdődik így: „Außerdem […]" (ezen túlmenően). A korábbi rendelkezésnek, a 3665/87 rendelet 18. cikke (3) bekezdésének, valamennyi nyelvi változatában szerepelt ennek megfelelő kifejezés.

21. A „Visszatérítési előleg” címet viselő 2. fejezetben található 24. cikk (1) bekezdése értelmében az exportőr kérelmére a tagállamok a visszatérítést részben vagy egészben előre kötelesek kifizetni, a kiviteli nyilatkozat elfogadását követően, amennyiben az előleg 10%-kal növelt összegével egyenlő biztosíték letétbe helyezése megtörtént.

22. Végül, a IV. cím 2. fejezete (51. és 52. cikk) a túlfizetett összegek visszafizetéséről és bírság kiszabásáról rendelkezik arra az esetre, ha az exportőr a jogosultságot vagy az alkalmazandó rátát meghaladóan igényelt visszatérítést.

Ágazati végrehajtási szabályok

23. Az 1501/95 [9] bizottsági rendelet kifejezetten a gabonafélékkel kapcsolatos exportvisszatérítésekre alkalmazandó további részletes szabályokat állapít meg.

24. A fenti rendelet tizennegyedik preambulumbekezdésének szövege a következő:

„[…] a […] 3665/87/EGK bizottsági rendelet előírja, hogy amennyiben a visszatérítések rendeltetési helyenként eltérnek, a visszatérítés kifizetését feltételhez kötötté kell tenni, főként a termék importjáról szóló azon igazolás bemutatásától, amely szerint a termék változatlan állapotban került abba a harmadik országba vagy harmadik országok egyikébe, amelyre az export-visszatérítést alkalmazták; […] a gabonafélék esetében csak a Svájcba és Liechtensteinbe irányuló exportokra alkalmazott visszatérítés alacsonyabb, mint amelyet a harmadik országokba irányuló exportra egészében véve alkalmaznak; […] annak érdekében, hogy ne hátráltassák a közösségi gabona túlnyomó részének exportját a rendeltetési helyre érkezésről szóló igazolás kérésével, más módszert kell találni annak biztosítására, hogy azok a termékek, amelyekre valamennyi harmadik országba érvényes export-visszatérítést fizettek ki, ne kerüljenek exportra a fent nevezett országokba; […] e célból a megérkezés igazolásának bemutatásától el kell tekinteni minden olyan esetben, amikor az exportra tengeri úton kerül sor; […] a tagállamok illetékes hatóságai által kiállított igazolások arról, hogy a termékek tengeri szállításra alkalmas hajó fedélzetén elhagyták a Közösség vámterületét, elegendő garanciának tekinthetők”.

25. Az 1501/95 rendelet 13. cikke szerint: [10]

9 – Az 1766/92/EGK tanácsi rendelet alkalmazásának egyes részletes szabályainak megállapításáról szóló, 1995. június 29-i 1501/95/EK bizottsági rendelet (HL L 147., 7. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet 17. kötet 442. o.). Az említett rendeletet akkor fogadták el, amikor a 3665/87 rendelet még hatályban volt, de a jelen ügyben releváns időben a módosítására még nem került sor, mivel a 800/1999 rendelet ennek helyébe lépett.

10 – A releváns időben alkalmazandó változatban, azaz az 1997. július 1-jei 1259/97/EK bizottsági rendelet (HL 1997. L 174., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 21. kötet, 181. o.) által módosított változatban.

„A 3665/87/EGK rendelet 18. cikkétől[11] eltérően fogyasztásra való felszabadítás esetén a pályázati felhívásban rögzített export-visszatérítések kifizetéséhez a vámkezelés elvégzésének igazolását nem kell megkövetelni, amennyiben a vállalkozó igazolja, hogy legalább 1500 tonna gabonatermék tengeri szállításra alkalmas hajó fedélzetén elhagyta a Közösség vámterületét.

Azt, hogy a termék elhagyta a Közösség vámterületét, a 3665/87/EGK rendelet 6. cikke szerinti, az ellenőrző másolaton, az egységes adminisztratív okmányon vagy a nemzeti okmányon feltüntetett, az illetékes hatóság által hitelesített következő bejegyzés igazolja:

[…]

»Gabonafélék tengeri úton történő szállítása – 1501/95/EK rendelet 13. cikke«

[…]”

11 – A 800/1999 rendelet mellékletében foglalt táblázat (lásd a fenti 8. pontot) jelzi, hogy a 3665/87 rendelet 18. cikke a 800/1999 rendelet 16. cikkének felel meg (lásd a fenti 18. pontot).

26. A 14. cikk szerint:

„Amennyiben a piaci szereplő a Svájcban vagy Liechtensteinben fogyasztásra való felszabadítás érdekében igazolja a vámkezelés elvégzésének megtörténtét, a pályázati felhívásban rögzített »valamennyi harmadik országra« vonatkozó export-visszatérítés összegét csökkenteni kell az összeg és a szerződés elbírálásának napján a fent nevezett rendeltetési helyekre irányadó export-visszatérítés összege közötti különbséggel.”

A tényállás, az eljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

27. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint a Glencore Grain Rotterdam BV (a továbbiakban: Glencore) 2000 februárjában 6725 tonna rozs több tételben Oroszországba történő kivitelének vámkezelését végeztette el.

28. A kérdést előterjesztő bíróság által továbbított iratokból kitűnik, hogy a vonatkozó exportengedélyeket az 1758/1999 rendelet alapján 1999. augusztus 26-án beadott pályázatot követően adták ki. Következésképpen a visszatérítési ráta a harmadik országokba irányuló export esetében az 1851/1999 rendelet szerint tonnánként 66,25 euró volt, Svájc

és Liechtenstein kivételével, amely országok esetében az 1501/1995 rendelet 14. cikke és az 1816/1999 rendelet együttes olvasata alapján visszatérítés nem járt. [12]

29. „Rendeltetési hely: minden harmadik ország; […] »Gabonafélék tengeri úton történő szállítása – 1501/95/EK rendelet 13. cikke«” záradékkal ellátott kiviteli nyilatkozatot bocsátottak ki.

30. Az első, összesen 3041,886 [13] tonnát kitevő szállítmányt tengeri úton szállították a németországi Lübeckből a litván Klaipėdába. A 2000. február 8-i keltezésű, a nemzeti bíróság előtti ügy iratai között másolatban megtalálható fuvarlevél szerint a rendeltetési kikötő Klaipėda. [14]

31. A Glencore 2000. július 12-én a megfelelő exportvisszatérítés-előleg kifizetésére irányuló kérelmet nyújtott be a Hauptzollamt Hamburg-Jonashoz (a továbbiakban: vámhatóság).

32. 2000. augusztus 2-án kelt levélben felhívták a Glencore figyelmét a Klaipėdából Oroszországba irányuló fuvarokmányok benyújtásának szükségességére.

33. A visszatérítést mindazonáltal a 2000. szeptember 5-i határozattal ideiglenesen kifizették azzal a feltétellel, hogy az előírt formában és határidőben benyújtják a jogosultságra vonatkozó igazolásokat.

12 – Lásd a fenti 6. és 26. pontot. Az 1501/1995 rendelet (ágazati végrehajtási rendelet) 14. cikke úgy működik, hogy az ágazati termékekre vonatkozó pályázati felhívásban (1851/1999 rendelet) „valamennyi harmadik országra” rögzített export-visszatérítést differenciált visszatérítéssé alakítja. Ezt úgy hajtja végre, hogy visszautal az adott termékre alkalmazandó export-visszatérítés rendszeres időközönkénti rögzítésére, szintén „valamennyi harmadik ország” vonatkozásában (1816/1999 rendelet).

13 – A tárgyaláson megerősítésre került, hogy a jogvita nem vonatkozik a többi szállítmányra, amelyek tekintetében esetleg meg lehet állapítani, hogy a Glencore a vámhatóság által megkívánt valamennyi dokumentumot benyújtotta.

14 – A rozs végső rendeltetési helye nem tisztázott. Az előzetes döntéshozatalra utaló határozat szerint a vámkezelést az oroszországi Nazranba és Minszkbe történő kivitelre kérelmezték. A fuvarlevélen címzettként az oroszországi Nazranban az „OOO Agroprodservist” jelölték meg. Minszk valójában Fehéroroszországban van, Nazran pedig a Grúziával határos Ingusföldön. A nemzeti bíróság előtti ügy iratai tartalmaznak egy angol nyelvű, 2002. szeptember 23-án kelt, bizonyítottan a minszki „Fehéroroszországi Vámhivataltól” származó dokumentumról készült másolatot, amely megerősíti 3 034 150 kg rozs 2000 februári megérkezését és annak behozatali vámkezelését, „vagonokban, ex »VOLGOBALT – 209«” (a fuvarlevélen feltüntetett hajó). A Klaipėdából Nazranba irányuló szárazföldi szállítás keresztülhaladhatott Minszken.

34. A Glencore az előírt határidő meghosszabbítása ellenére sem nyújtotta be az előírt fuvarokmányokat, [15] így a vámhatóság 2001 decemberében az előleg 10%-kal növelt összegének visszatérítését követelte. [16]

35. A Glencore-nak a vámhatóság határozata ellen benyújtott keresete jelenleg folyamatban van a Finanzgericht Hamburg előtt, amely a következő kérdést terjesztette a Bíróság elé:

„Úgy kell-e értelmezni az 1501/95/EK bizottsági rendelet 13. cikkét, hogy az e rendelkezés második bekezdésében megjelölt igazolások benyújtása nemcsak a fogyasztásra felszabadításhoz kapcsolódó vámkezelések elvégzésének az igazolása alól mentesít, hanem a fuvarokmány bemutatása alól is (a 3665/87/EGK bizottsági rendelet 18. cikkének (3) bekezdése, jelenleg a 800/1999/EK bizottsági rendelet 16. cikkének (3) bekezdése)?"

36. Írásbeli észrevételt a Glencore, a vámhatóság és a Bizottság nyújtott be. A Glencore és a Bizottság a tárgyaláson szóbeli előterjesztést is tett.

37. A Glencore előadja, hogy az 1501/95 rendelet 13. cikkében előírt tengeri úton történő szállításra vonatkozó igazolás *mind* a behozatali vámalakiságok elvégzésének, *mind* a fuvarokmányok benyújtásának szükségességét helyettesíti; míg a vámhatóság és a Bizottság előadja, hogy az *kizárólag* a vámalakiságok elvégzésére vonatkozó igazolást helyettesíti.

Értékelés

38. A szóban forgó jogszabályból nyilvánvalónak tűnik, hogy egyensúlyt szándékozik teremteni a következő tényezők között: egyrészt szükséges annak biztosítása, hogy az export-visszatérítések csak az előírt feltételek megléte esetén kerüljenek kifizetésre, másrészt kívánatos, hogy felesleges adminisztratív terhek ne gátolják a közösségi exportkereskedelmet. Az azonban kevésbé világos, hogy az egyensúlyt pontosan hogyan szándékozik felállítani.

15 – A Bíróság előtti tárgyaláson a Glencore – anélkül, hogy ezt bárki vitatta volna – azt állította, hogy a rozst az orosz importőrnek Klaipėdában adta át, és hogy az orosz importőrök gyakran mulasztják el a rendeltetési helyre való szállítást igazoló okmányok átadását.

16 – A nemzeti bíróság előtti iratanyag szerint összesen 220 561,82 eurót.

Az 1501/95 rendelet tizennegyedik preambulumbekezdése – Svájc és Liechtenstein jelentősége

39. A jelen eljárásban a Glencore nagy hangsúlyt fektet az 1501/95 rendelet tizennegyedik preambulumbekezdésében foglalt indokolásra. Az említett preambulumbekezdés lényegében arról szól, hogy csak a Svájcba és Liechtensteinbe irányuló exportokra alkalmazott visszatérítés alacsonyabb, mint amelyet a harmadik országokba irányuló exportra egészében véve alkalmaznak; és annak érdekében, hogy ne hátráltassák a közösségi gabona exportját, a tagállamok illetékes hatóságai által kiállított igazolások arról, hogy a termékek tengeri szállításra alkalmas hajó fedélzetén elhagyták a Közösség vámterületét, elegendő garanciának tekinthetők arra, hogy a termékek ne kerüljenek exportra a fent nevezett országokba.

40. Ez meggyőző logika, és méltányolható a Glencore azon érvelése is, hogy a rendelet rendelkezéseinek esetleges kétértelműségét a rendelettel összhangban kell feloldani. Ha legalább 1500 tonna gabona a Közösséget tengeri úton hagyta el, valószínűtlen, hogy Svájcba vagy Liechtensteinbe jutna.[17] Az említett országokat nemcsak szárazföld, de a Közösség is körülveszi. Az ide irányuló valamennyi áruszállítás közösségi területen halad át, ahol – elvileg – a közösségi vámellenőrzésnek van alávetve. Ha, ebben az esetben, a tengeri úton történő kivitel igazolása mentesít a Svájcon vagy Liechtensteinen kívüli harmadik országba irányuló vámkezelés igazolásának szükségessége alól, miért nem mentesít a meghatározott végső rendeltetési helyre történő szállítás igazolásának szükségessége alól is? E meghatározott rendeltetési hely nem befolyásolja az export-visszatérítési rátát.

41. Nagyobb meggyőződéssel tudnék azonosulni ezzel a logikával, ha az alapját képező előtétel – miszerint amennyiben van differenciált export-visszatérítés, az Svájc és Liechtenstein viszonylatában mindig alacsonyabb, míg az összes többi harmadik ország viszonylatában egységes magasabb ráta kerül meghatározásra – igazolható lenne. A kérdéses időben alkalmazandó tényleges differenciált ráta meghatározása során azonban úgy találtam, hogy egyáltalán nem ez a helyzet.

42. Ugyanazon a napon, amikor a Bizottság elfogadta az 1501/95 rendeletet – 1995. június 29-én – egyúttal tonnánkénti 10 ECU-ban rögzítette a rozsra (valamint az árpára, az árpa vetőmag kivételével, KN-kód: 1003 00 90 000) vonatkozó export-visszatérítés mértékét Svájc, Liechtenstein, Ceuta és Melilla vonatkozásában, tonnánkénti 8 ECU-ban Szlovénia, Magyarország, a Cseh Köztársaság és a Szlovák Köztársaság vonatkozásában, valamint nullában az összes többi harmadik ország vonatkozásában.[18] Így,

17 – Habár, természetesen, semmit sem lehet kizárni. A Bizottság képviselője a tárgyaláson rámutatott az export-visszatérítési csalók merész találékonyságára.

18 – A gabonafélék, a lisztek és a búzából vagy rozsból készült dara és durva őrlemény exportjára alkalmazandó visszatérítések rögzítéséről szóló, 1995. június 29-i 1525/95/EK bizottsági rendelet (HL L 147., 72. o.).

először: nem volt kettős megkülönböztetés Svájc és Liechtenstein, valamint az összes többi harmadik ország vonatkozásában; másodszor, a Svájcba és Liechtensteinbe irányuló kivitel nem a legalacsonyabb, hanem a legmagasabb visszatérítési rátára jogosított; és, harmadszor, mindhárom ráta olyan harmadik országokra vonatkozott, amelyek valamelyik közösségi kikötőből elérhetők a tengeren keresztül. Meglehetősen úgy fest, hogy a Bizottság jogalkotó jobb keze nem tudta, mit tesz a szabályozó bal keze.

43. Az évek során gyakoriak voltak a fenti három jellemző közül – amelyek mindegyike ellentétes az 1501/95 rendelet tizennegyedik preambulumbekezdésének alapját képező feltevéssel – egyet vagy többet magukban foglaló helyzetek. Ezek nagyon nehézzé teszik a rendelet e preambulumbekezdés fényében történő magabiztos értelmezését. Jóllehet – amennyire a kérdéses időben alkalmazandó rendeletekből meg tudom állapítani [19] – a preambulumbekezdés alapját képező feltevés a jelen ügy tárgyát képező konkrét ügyletre érvényesnek tűnik, számos olyan eset van, ahol e feltevés nem állja meg a helyét. Például, a szóban forgó ügylet szempontjából releváns időben alkalmazandó 1816/1999 rendelet értelmében hat további gabonatermékre létezett egységes visszatérítési ráta valamennyi harmadik ország vonatkozásában, és egy termékre pozitív ráta Svájc és Liechtenstein, és nulla ráta a többi ország vonatkozásában. Egy további (és későbbi) példát említve a 968/2005 [20] rendelet öt gabonatermék exportja után valamennyi harmadik ország tekintetében alkalmazott visszatérítést, kivéve Albánia, Bulgária, Románia, Horvátország, Bosznia és Hercegovina, Szerbia és Montenegró, a Makedón Volt Jugoszláv Köztársaság (amelyek mindegyike valamelyik közösségi kikötőből tengeren keresztül megközelíthető), Liechtenstein és Svájc tekintetében, így az említett országok vonatkozásában az alacsonyabb (jelen esetben nulla) ráta volt általános.

44. Következésképpen álláspontom szerint az 1501/95 rendelet tizennegyedik preambulumbekezdése nem nyújt segítséget a rendelet 13. cikkének értelmezéséhez.

Az 1501/95 rendelet 13. cikke – szükségesek-e a fuvarokmányok?

45. Az 1501/95 rendelet 13. cikkének és a 800/1999 rendelet 16. cikkének együttes olvasata egyáltalán nem okoz különösebb

19 – Lásd a fenti 6., 26. és 28. pontot.

20 – A gabonafélék, a lisztek és a búzából vagy rozsból készült dara és durva őrlemény exportjára alkalmazandó visszatérítések rögzítéséről szóló, 2005. június 23-i 968/2005/EK bizottsági rendelet (HL 2005. L 164., 33. o.).

nehézséget. Az 1501/95 rendelet tizennegyedik preambulumbekezdéséből esetlegesen leszűrhető iránymutatás hiányában – ha az ennek alapját képező feltevés [21] megerősítést nyert volna – az említett rendelkezéseket szó szerint, a szavak általános jelentése alapján kell értelmezni.

46. A 800/1999 rendelet 16. cikkének (1) és (2) bekezdése értelmében a behozatali vámalakiságok elvégzését bizonyos okmányokkal lehet igazolni; a 16. cikk (4) bekezdése felhatalmazza a Bizottságot, hogy úgy rendelkezzen, hogy az igazolást „valamely meghatározott okmánnyal vagy egyéb módon" lehet megtenni. [22] A 16. cikk (3) bekezdése ezzel szemben előírja, hogy az exportőrnek „minden esetben" – azaz a vámkezelés igazolásának módjától függetlenül – be kell mutatnia a fuvarokmány másolatát vagy fénymásolatát. A fuvarokmány bemutatása így egyértelműen külön kezelendő a behozatali vámalakiságok elvégzésének igazolásától. Mindenesetre, ezen okmányok nem az áruk vámjogi státuszának tanúsítására szolgálnak – amely valamelyest kihatással van az eltérő rendeltetési helyre való szállítás valószínűségére –, csupán az egyik helyről a másik helyre való szállításukat igazolja.

47. Következésképpen, amikor az 1501/95 rendelet 13. cikke úgy rendelkezik, hogy a körülírt esetekben „[a 800/1999 rendelet 16. cikkétől] eltérően fogyasztásra való felszabadítás esetén […] a vámkezelés elvégzésének igazolását nem kell megkövetelni", az „eltérően" szó logikusan az említett cikknek csak azon rendelkezéseire vonatkozhat, amelyek egyébként ezt az engedményt akadályozták volna, azaz amelyek a vámalakiságok elvégzésének igazolásáról szólnak.

48. Ez a következtetés összhangban van továbbá a 13. cikk helyéből – az általános (horizontális) szabálytól való (ágazati) eltérésből – adódó megszorító értelmezéssel.

49. Összhangban van a Bíróság Philipp Brothers ügyben hozott ítéletével [23] is, amely különbséget tesz a vámokmányok bemutatásának követelménye (amelyre határidőhosszabbítás kérhető) és a fuvarokmányok bemutatásának követelménye között (amelyre viszont hosszabbítási lehetőség nincs). A Bíróság kiemelte, hogy exportőrök nehézségekbe ütközhetnek a vámokmányoknak az olyan harmadik országok hatóságaitól való beszerzése során, amelyekre vonatkozóan semmilyen eszközzel nem tudnak nyomást gyakorolni, míg ugyanez a nehézség nem áll fenn a fuvarokmányokat illetően, amelyekből az exportőrök megbízóként másolattal rendelkeznek, amennyiben a CIF-

21 – Lásd a fenti 41. pontot.

22 – Nincs utalás arra, hogy a Bizottság ilyen lépéseket tett.

23 – A Bíróság C-155/89. sz. ügyben hozott ítéletének (EBHT 1990., I-3265. o.) 25–32. pontja, különösen a 27. pont.

szokvány alkalmazása mellett történő értékesítésről van szó, illetve amely irat másolatát a vevőktől beszerezhetik, amennyiben a FOB-szokványt alkalmazzák az értékesítés során.

50. Nem győzött meg a Glencore ellentétes értelmű érvelése.

51. Álláspontom szerint nincs jelentősége az „Außerdem" (ezen túlmenően) kifejezés használatának a 800/1999 rendelet 16. cikke (3) bekezdésének német változatában, amelyre a Glencore annak bizonyítása érdekében hivatkozik, hogy a fuvarokmányok bemutatásának kötelezettsége kiegészítő jellegű a vámalakiságok elvégzésének igazolására irányuló főkötelezettség mellett, és osztja annak sorsát. Még akkor is, ha a kifejezésnek ilyen értelem lenne tulajdonítható (ami szerintem kétséges), az általam ellenőrzött többi nyelvi változatból ez hiányzik, nyilvánvalóan a szöveg szándékos módosítása folytán, amely szöveg eredetileg a 3665/87 rendelet 18. cikkének (3) bekezdésében jelent meg. A módosítás célja valószínűleg a kifejezésből esetleg következő kétértelműség kiküszöbölése volt, és annak a német nyelvi változatban való továbbélése csupán egy szövegezésbeli tévedés.

52. Nem ingattak meg a Glencore más rendeletek rendelkezéseire való hivatkozásai sem.

53. A 40/2004 és a 450/2005 [24] bizottsági rendelet lényegében azonos szövegezésű 1. cikkének (1) bekezdése meghatározott áruk kivitele esetében előírja, hogy: „[…] ahol az exportőr nem tudja bemutatni a 800/1999/EK rendelet 16. cikke (1) és (2) bekezdésében felsorolt igazolásokat, a termék – az említett 16. cikktől eltérően – a következő három okmány felmutatása ellenében tekinthető harmadik országba importáltnak:" a szállítólevél másolata, a hivatalosan jóváhagyott kirakodási tanúsítvány és a kifizetést tanúsító igazolás.

54. Mivel a fenti rendelkezések kifejezetten előírják, hogy a fuvarokmányok helyettesíthetik a 800/1999 rendelet „16. cikke (1) és (2) bekezdésében felsorolt igazolásokat", ha ezeket más meghatározott okmányokkal együttesen mutatják be, ezek inkább ellentétesek az 1501/95 rendelet 13. cikkét illetően

24 – A 800/1999/EK rendelet 16. cikkében foglaltak szerint a cukor harmadik országokba irányuló importja esetében a vámkezelés elvégzésének igazolásáról szóló, 2004. január 9-i 40/2004/EK bizottsági rendelet (HL 2004. L 6., 17. o.; magyar nyelvű különkiadás 3. fejezet, 42. kötet, 79. o.) és a 800/1999/EK bizottsági rendelet 16. cikkében felsorolt, a vámkezelés elvégzését egy harmadik országban tej és tejtermékek behozatala esetén igazoló okmányokról szóló, 2005. március 18-i 450/2005/EK bizottsági rendelet (HL 2005. L 74., 30. o.).

a Glencore által felállítani kívánt összehasonlítással. Ezen utóbbi cikkben ugyanis nincs ilyen kifejezett utalás, illetve nincsen további igazoló iratok benyújtására vonatkozó rendelkezés sem.

55. Ugyanez vonatkozik a 436/2007 bizottsági rendelet [25] 1. cikkére is azzal a kivétellel, hogy az nem tesz utalást a 800/1999 rendelet 16. cikkére.

56. Álláspontom szerint tehát az 1501/95 rendelet 13. cikkének második bekezdésében meghatározott igazolások benyújtása kizárólag a fogyasztásra való felszabadításhoz kapcsolódó vámkezelések elvégzésének az igazolása alól mentesít, a 800/1999 rendelet 16. cikkének (3) bekezdése szerinti fuvarokmányok benyújtása alól nem.

A 800/1999 rendelet 16. cikkének (3) bekezdése – milyen fuvarokmányokra van szükség?

57. Ugyan a fenti következtetés szigorúan véve válaszol a kérdést előterjesztő bíróság kérdésére, úgy vélem, az elemzésem mégsem érhet itt véget.

58. A 800/1999 rendelet 16. cikkének (3) bekezdése a fogalom további meghatározása nélkül követeli meg a „fuvarokmányok" másolatának bemutatását. A Glencore bemutatta a fuvarokmánynak tekinthető fuvarlevél másolatát. Ez igazolja, hogy a rozst olyan harmadik országba szállították, amely vonatkozásában a szóban forgó visszatérítési ráta volt alkalmazandó. Ilyen esetben a Glencore helyzetében lévő exportőrnek be kell-e mutatnia az olyan végső rendeltetési országba történő szállítást tanúsító további fuvarokmányokat, amely ország vonatkozásában azonos ráta alkalmazandó?

59. Azzal is lehetne érvelni, hogy a „fuvarokmányra" való hivatkozás a 16. cikk (3) bekezdésében – amely közvetlenül a behozatal szerinti harmadik országban elvégzett vámalakiságok igazolásáról szóló 16. cikk (1) és (2) bekezdése után következik – a rendeltetési helyig történő szállításról szóló okmányokra kell, hogy utaljon. Ebben az összefüggésben ez nem is tűnik a rendelkezés mesterséges értelmezésének.

60. A 800/1999 rendelet szövegében és rendszerében azonban a fenti állásponttal ellentétes más utalások is találhatók.

25 – A harmadik országokba irányuló cukorimport vámalakiságai elvégzésének a 800/1999/EK rendelet 16. cikke szerinti igazolásáról szóló, 2007. április 20-i 436/2007/EK bizottsági rendelet (HL 2007. L 104., 14. o.).

61. A II. cím 1. fejezetének 1. szakasza szerinti általános rendelkezések (különösen a 7. és a 9. cikk) értelmében [26] az előírt okmányok köre elvileg az annak igazolására szolgáló okmányokra korlátozódik, hogy a termékek elhagyták a Közösség vámterületét. Amikor a jogszabály szándéka a Közösségen kívüli *végső* rendeltetési helyet megjelölő fuvarokmányra irányul, kifejezetten ezt írja elő (ahogyan a tengeri úton történő kivitelnél a 9. cikk (1) bekezdésének c) pontjában meghatározott alternatív követelmény esetében, illetve a légi úton történő kivitelnél a 9. cikk (3) bekezdésének a) pontjában meghatározott követelmény esetében).

62. Az említett általános rendelkezések valamennyi visszatérítés, így az egységes és a differenciált ráta esetében is alkalmazandóak, amint azt egyértelművé teszi a 14. cikk (1) bekezdése, amely szerint a 15. és a 16. cikk az utóbbi esetben alkalmazandó *további* feltételeket állapít meg.

63. A tengeri úton történő kivitel esetén a 9. cikk (1) bekezdésének b) pontjában meghatározott általános követelmény szerint be kell mutatni „a szállítási okmányt (okmányokat), azok egy példányát vagy fénymásolatát, a termékekre vonatkozóan […] az első kikötőből történő elindulástól, […] egészen a harmadik országba történő megérkezésig, ahol kirakásra kerülnek.” Amint azt a jelen ügy is mutatja, amelyben a rozs végső rendeltetési helye Oroszország volt, a kirakásra azonban Litvániában került sor, a „harmadik ország […], ahol kirakásra kerülnek”, teljesen egyértelműen nem feltétlenül a végső rendeltetési hely szerinti országot jelenti.

64. A 15. és a 16. cikkben nincs kifejezett utalás arra, hogy a végső rendeltetési helyig szóló fuvarokmányokat be kell mutatni, ha a visszatérítési ráta a rendeltetési helytől függ, és véleményem szerint nem is lehet erre következtetni. A megfelelő visszatérítési ráta hatálya alá eső harmadik országba történő kivitelt [27] a vámalakiságok elvégzéséről szóló igazolással, nem pedig a fuvarokmányokkal kell igazolni. A 16. cikk (3) bekezdése csupán arra utal, hogy a behozatal igazolása nem zárja ki a „fuvarokmányok” bemutatásának szükségességét, amelyek az átfogó összefüggés szerint a minden esetben – még a nem differenciált visszatérítési ráta esetében is – megkövetelt okmányokat jelentik.

65. Ha a 16. cikk (3) bekezdése általános esetben a fenti jelentéssel bír, ugyanezt a jelentést kell hordoznia akkor is, ha az 1501/95 rendelet 13. cikke értelmében a 16. cikk (1) és (2) bekezdésében meghatározott követelmények nem alkalmazandók.

26 – Lásd a fenti 10. és az azt követő pontot.

27 – Meg lehet jegyezni, hogy a 15. és 16. cikkben semmi nem írja elő a *végső* rendeltetési hely szerinti harmadik országba történő behozatal igazolását. A 15. cikk (1) bekezdése meglehetősen világosan importot ír elő „abba a harmadik országba *vagy azon harmadik országok valamelyikébe*, amelyre a visszatérítés vonatkozik” (kiemelés tőlem). Biztosan nem ezt a szövegezést használták volna, ha az azonos visszatérítési rátára jogosító szempontok között a meghatározott végső rendeltetési helyre való megérkezés igazolására is szükség lenne.

66. Értékelem a Bizottság azon érvét, amely szerint a behozatal szerinti harmadik országban lévő végső rendeltetési helyig szóló fuvarokmányok bemutatásának megkövetelése értékes további biztosítékul szolgál a csalások ellen. Ha azonban a Bizottság a saját maga által alkotott jogszabályban nem rendelkezett egyértelműen erről a követelményről, nem a Bíróság feladata, hogy ezt következtetés útján határozza meg.

67. Meg kell azonban említeni a 800/1999 rendelet 9. cikke (1) bekezdésének c) pontját, amely a 9. cikk (1) bekezdésének b) pontjában meghatározott feltételek alternatívájaként lehetővé teszi „az olyan szállítási okmány bemutatás[át] […], amely a Közösség vámterületén kívüli végső rendeltetési helyet határoz meg". Így, amennyiben a 9. cikk (1) bekezdésének b) pontja helyett a 9. cikk (1) bekezdésének c) pontja alkalmazandó, a 16. cikk (3) bekezdése szerinti fuvarokmánynak fel kell tüntetnie a végső rendeltetési helyet.

68. A rendszert működtető nemzeti hatóságok azonban, álláspontom szerint, nem alkalmazhatják tetszés szerint az alternatív feltételeket. A 9. cikk (1) bekezdésének c) pontja szerint „a kilépés helye szerinti tagállam előírhatja", mikor kell az alternatív feltételeket alkalmazni. Szerintem ez olyan általános törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezés szükségességét is magában foglalja, amely az exportőrök számára egyértelművé teszi a helyzetet. Arra nézve nincsen információ, hogy Németországban létezik-e ilyen rendelkezés. Ha ilyen nem létezik, álláspontom szerint a hatóságok a 9. cikk (1) bekezdésének c) pontja alapján nem követelhetik meg a végső rendeltetési helyig szóló fuvarokmányok bemutatását.

69. Következésképpen arra az álláspontra jutottam, hogy a termékek tengeren történő exportja esetén a 800/1999 rendelet 16. cikkének (3) bekezdése olyan fuvarokmányok bemutatását írja elő, amelyek igazolják, hogy a termékek elhagyták a Közösség vámterületét, és szállításukat a kirakodás helye szerinti harmadik országba történő megérkezésig, vagy – amennyiben a kilépés helye szerinti tagállam az említett rendelet 9. cikk (1) bekezdésének c) pontja szerinti alternatívát általános hatályú törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezés útján gyakorolja – a végső rendeltetési helyre történő megérkezésig foglalja magában.

A 800/1999 rendelet 20. cikkének (1) bekezdése – további igazolás kétség esetére

70. Nem szabad elfelejteni azonban azt sem, hogy a 800/1999 rendelet 20. cikkének (1) bekezdése értelmében a nemzeti ható-

ságok bizonyos körülmények között további igazolást igényelhetnek, amellyel számukra kielégítő módon igazolható, hogy a termék ténylegesen piacra került az importáló harmadik országban, vagy jelentős feldolgozáson vagy megmunkáláson ment keresztül.

71. Ez a lehetőség különösen abban az esetben áll fenn, ha komoly kétség merül fel a termék tényleges rendeltetési helyét illetően, illetve alapos gyanú merül fel, hogy a termék vámmentesen vagy csökkentett behozatali vámtétel mellett újrabehozatalra kerül a Közösségbe.

72. A fenti rendelkezés ésszerű biztosítékot nyújt a csalás ellen az olyan esetekben, amikor – az 1501/95 rendelet 13. cikkének vagy a 800/1999 rendelet 16. cikkének általam javasolt értelmezése szerint – az exportőr csak a releváns visszatérítési ráta hatálya alá tartozó harmadik országba irányuló tengeren keresztüli exportot igazoló fuvarokmányt és az 1501/95 rendelet 13. cikkében meghatározott záradékot mutatta be.

73. Ez azonban nem jogosítja fel a nemzeti hatóságokat arra, hogy rendszeresen, minden esetben kérjék a fent említett további igazolás bemutatását. Először a kifejtettek szerinti komoly kétségnek vagy alapos gyanúnak kell fennállnia. Minden egyes ügyben a nemzeti bíróság feladata annak meghatározása, hogy az igazolás megkövetelésének fent említett alapja ténylegesen jelen van-e.

Végső megjegyzések

74. A szóban forgó jogszabály – tárgyára tekintettel érhető módon – összetett és technikai jellegű. Azonban a részletek egyértelműségét illetően jelentős hiányosságban szenved, és lényeges ellentmondást mutat az egyik rendelkezés indokai és más, párhuzamosan alkalmazandó rendelkezések tartalma között.

75. Emlékeztetném a Bizottságot a jogszabályok szövegezéséről szóló, a Parlamenttel és a Tanáccsal együtt elfogadott megállapodásra.[28] A megállapodás első két preambulumbekezdése a következőképpen szól:

„(1) A közösségi jogszabályok egyértelmű, egyszerű és pontos megfogalmazása alapvető fontosságú ahhoz, hogy azok a nyilvánosság és a gazdasági élet szereplői számára áttekinthetőek és könnyen érthetőek legyenek. Ez egyúttal előfeltétele a közösségi jogszabályok megfelelő tagállami végrehajtásának és egységes alkalmazásának is.

28 – A közösségi jogszabályok szövegezésének minőségére vonatkozó közös iránymutatásokról szóló, 1998. december 22-i intézményközi megállapodás (HL 1999. C 73., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 1. fejezet, 3. kötet, 39. o.).

(2) A Bíróság joggyakorlata szerint a jogbiztonság alapelve, ami a Közösség jogrendjének részét képezi, megköveteli, hogy a közösségi jogszabályok egyértelműek és pontosak legyenek, és alkalmazásuk az egyének számára előrelátható legyen. Ezt az elvárást még szigorúbban be kell tartani olyan jogszabályok esetében, amelyek pénzügyi következményekkel járnak, és amelyek kötelezettségeket rónak az egyénekre, annak érdekében, hogy az érintettek pontosan ismerjék a jogszabályok által rájuk rótt kötelezettségek mértékét."

76. Véleményem szerint a fenti alapelveket nem tartották teljes mértékben tiszteletben a jelen ügyben szóban forgó jogszabályokban.

Végkövetkeztetések

77. Valamennyi fenti megfontolásra tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság a Finanzgericht Hamburg által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseket a következőképpen válaszolja meg:

– Az 1501/95 bizottsági rendelet 13. cikkének második bekezdésében megjelölt igazolások benyújtása kizárólag a fogyasztásra való felszabadításhoz kapcsolódó vámkezelések elvégzésének az igazolása alól mentesít, a 800/1999 bizottsági rendelet 16. cikkének (3) bekezdése szerinti fuvarokmány benyújtása alól nem.

– A termékek tengeren történő exportja esetén a 800/1999 rendelet 16. cikkének (3) bekezdése olyan fuvarokmányok bemutatását írja elő, amelyek igazolják, hogy a termékek elhagyták a Közösség vámterületét, és szállításukat a kirakodás helye szerinti harmadik országba történő megérkezésig, vagy – amennyiben a kilépés helye szerinti tagállam az említett rendelet 9. cikk (1) ekezdésének c) pontja szerinti alternatívát általános hatályú törvényi, rendeleti vagy közigazgatási rendelkezés útján gyakorolja – a végső rendeltetési helyre történő megérkezésig.

– A 800/1999. rendelet 20. cikkének (1) bekezdésében meghatározott körülmények között a nemzeti hatóságok további igazolást igényelhetnek, amellyel számukra kielégítő módon igazolható, hogy a termék ténylegesen piacra került az importáló harmadik országban, vagy jelentős feldolgozáson vagy megmunkáláson ment keresztül.